

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 (hordva.)
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12,
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyiltéri petitsor 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetéstelvéti
 hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
 3. sz. 1. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:
 Belváros, Kalap-n. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bementelen levelek csak ismert e-
 zektől fogadtatnak el. — Kéziratok nem
 adatnak vissza.
Kiadóhivatal:
 Belváros, Lipót-n. 2. sz. földszint (Ker-
 téz József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 mények (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Az új negyed alkalmával kérjük ügybarátainkat és lapunk tisztelt olvasóit, a lap szétküldése körüli akadályok elkerülése céljából, az előfizetések postautalvány által eszközözendő mielőbbi szíves megújítására.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (apríl—márcz.) 16 frt.
 Fél évre (apríl—szept.) 8 frt.
 Negyed évre (apríl—jun.) 4 frt.

Az előfizetési pénzek küldendők: Kertész J. könyvnyomdai irodájába, (belváros, Lipót-utca 2. sz.); hova a hirdetések, reklamátiók, s más, a lap anyagi részét illető közlemények és felszólalások is intézendők.

Budapest, mártius 30.

Hogy a szélső baloldal kebelében forrongás létezik, az, a tagadás és takargatás dacára régóta nyílt titok.

Hogy e forrongás válságra vezetend az mindenki érezte, s hogy a válság közel áll, azt tanúsítá több jelenségen kívül, Kossuth levele.

Meglepő az egészben a válság eredménye. Ugy hiszük, hogy épen azon perczen a midőn a Deák-párt belső harcában beállott fegyverszünet következtében megerősödött, a balközép szorobban tömörült. Tiszta K. körül, mindenki azt várta, hogy szélsőbal, megmenekülvén a nemzeti-ségi képviselőktől, kiknek csakugyan helyük nincs egy magyar párt keretében sem, egyesülve a baloldali klubból kilépett képviselőkkel, egy határozott programmu párttá fog alakulni.

E helyett, mindig nem számítván a nemzeti-ségeket, három fractióra szakadt a 48-as párt.

Nem foglalkoztunk eddig sem mind azon apró indokkal, melyek a szélső elemek organumai gyanánt ismert lapok hasábjában nagyon is bőven s meglehetősen személyeskedéssel taglalattak, ma sem szándékunk kutatni, vajjon csakugyan az okozta-e a szakadást, hogy vannak egyéniségek a kik minden áron vezérnek akarnak lenni még párt nélkül is, és olyanok akik minden áron szerkesztők akarnak maradni előfizetők nélkül is, — mi egyedül constatáljuk a tényeket, s azokat fogjuk rövid bírálat alá venni, ezt már annál inkább tesszük, mert írói önéretztünknek repugnálnak a föntebbiekhez hasonló subsumtiók, még pedig leginkább akkor, midőn azokat fájdalom a tények nagyjában igazolni látszanak.

Ezentul lesz tehát „egyesült közjogi ellen-zékiünk,“ organuma az „Egyetértés“ — született „Baloldal“; — lesz, 48-as pártunk, organuma ezentul is a „Magyar Ujság,“ lesz azonfölül elvhi baloldal, melynek organuma eddig ismeretlen, s marad egy organum a „Humnia“ melynek megpártja ismeretlen!

Ez rövid képe a szélső pártok legközelebbi esend-életének, mert hogy talán egy néhány hó-nap mulva mi új változás lesz, azt előrelátni nem lehet.

Mindez, szerintünk, egyről tesz fényes tanu-ságot, és ez az, hogy a szélső párt és fractiói nálunk teljesen felelesleges, hogy a basis melyen állnak, teljesen ferde és tarthatatlan.

Nem keveset hangoztatják a szélső pártok nálunk, hogy ők sem akarják az államforma meg-változtatását, ezt legközelebb Simonyi Ernő is hangoztatá a képviselőházban.

Ha ebből a szélső párt jogosultságát akar-ják dedukálni, akkor véleményünk szerint nagy-on csalódnak.

Mi legalább egy republikánus sőt még egy socialista pártot sokkal inkább értenénk mint sem értjük a szélsőbal fractióit. Az általunk említett pártok elveket képviselnek, melyeket mi nem oszunk, de a melyek az egész világon léteznek, s melyeknek nálunk is fölmertülését szerencsének ugyan nem, de parlamentáris szempontból érthe-tőnek tartanók.

Teljesen hibásnak, sőt ferdének kell azon-ban mondanunk a mi szélső fractióink politikai elveit, természetes hogy azokról szólunk a me-

lyek nyílván bevallatnak, s hozzá tesszük, misze-rint azt hiszük, hogy bizonyos erőlködések dac-zára sem léteznek mások.

Nem akarják megváltoztatni az államfor-mát, de oly alapokra kívánják azt fektetni, melyek vagy elavultak, vagy lehetetlenek miután létező, el nem tagadható és meg nem semmisít-hető faktorokat számításon kívül hagynak.

Szélső fractióink semmivel sem bírnak, csak egy szóval, — 48.

Engedjék őszintén kimondanunk, hogy ed-digi működésük által bebizonyították egy részt, mily nagy az e szóhoz kötött kegyelet, miután azt eddig megőlni képesek nem voltak, más részt pedig mily kicsinyek azok, kik egy nagy szóra szorulnak, hogy fedjék be azzal mindazt a mi tires.

A „Hon“-ban olvassuk, hogy Ghyezy és Bittó mi-niszterek tegnap Bécsbe utaztak. Az utazás a közösjgi budgettel van összekötötésben, nem lehetetlen azonban, hogy más tekintetekben is fontos leend. Mint értesülünk, Ghyezy miniszterre léte után rögtön magához ké-rette a bankalkudozásokra vonatkozó összes irományokat s bécsi útjába csak ez irományok gondos átnézése után fo-gott. Nem lehetlen tehát, hogy e tekintetben is történni fog valami.

Az „Ung. Correspondenz“ egyik mult heti száma Ghyezynek a pénzügyminiszteri pénztáráknál történt lá-togatásairól szólván, annak hírt hozta, hogy a pénztá-
 rakban összesen három millió készpénz találtatott. E hir külföldön igen nagy meütközést keltett. Ennek folytán a ma esti „Lloyd“-ban, s valószínűleg a holnapi „Köz-löny“-ben is dementi jelenik meg ama hir ellen; Ghyezy egy pénztárbán talált három milliót, a magyar állam kasszáiban több van 16 millió forintnál, az új kölesőn még le nem számított részeit nem is említvén.

Keglevich István gróf a következő levelet intézte a „P. Lloyd“ szerkesztőjéhez.

Tisztelt szerkesztő ur!
 Kellemetlen félreértés történt tegnap a fölső-házban.

A katasztertervényjavaslat fölötti vita végén, s a fölötte való szavazás előtt, szükségesnek tartottam az egész javaslat ellen szavazni, habár a hármás bizottság-ban egy mint a fölsőház plenumában a javaslat mellett szólaltam föl; kénytelen voltam ezt tenni, mivel 18 és 19. §§-nak a fölsőház által tegnap elfogadott szövegében, ha azok törvény erejére emelkednek, az erdőbirtok igaz-ságtalan tulterhelését látom.

Ha mégis — mondan — a jelenlegi pénzügy-miszter ur nyilatkoznék e kérdés fölött, s nyilatkozatá-ból megérteném, hogy sikerült őt meggyőznünk, a teg-napelőtti szavazásnál kisebbségben maradt követelésünk igazságáról (az erdőjövdelem 20 évi átlaga) ez annyiban megnyugtathatna, hogy elhatározhatnám magamat a törvényjavaslat elfogadására azon biztos reményben, ha ezen körülmény a képviselőház küszöbön álló hatá-rozathozatalára is igen nagy befolyással leend.

Természetesen nem jutott eszembe hát várni, — vagy követelni, hogy a pénzügyminiszter az iránt nyi-latkozzék, vajjon a képviselőház tanácskozása alkalmá-val minő nézetet fog képviselni, s minő állást fog el-foglalni ott ezen törvényjavaslattal szemben; sőt csak akként óhajtottam megtudni a pénzügyminiszter véle-ményét e kérdés fölött, mint már ő e törvényjavaslat különféle részletes kérdése fölött nyilatkozott. A pén-zügyminiszter ur szerénysége indította őt e válasza-ra: „köszönös, hogy ő minő nézetet vall;“ én az ellenke-zőt állítom; mindenkére; mágnásra vagy képviselőre, hírlapíróra és erdőszre nézve fontosnak kell lenni, minő nézetben van oly férfiu, mint Ghyezy, habár nem is volna pénzügyminiszter.

S ezen meggyőződésem jogosított föl abbeli remé-nyem kifejezésére, miszerint a képviselőház határozatára is befolyással leend az, minő nézet mellett van a pénzügy-miniszter ur.

A pénzügyminiszter ur, tán hiányos előadásom kö-vetkeztében félremagyarázva szavaimat ama másik indi-skret célzatot tulajdonította nekem, innét választ megta-gadásának aligha alapos éle.

Miután az ön mai reggeli lapja szavaimnak ugyan-azon értelmet tulajdonítja, szükségesnek tartottam va-lódi szándékom kinyilvánítását, azért tiszteltteljesen föl-kérem helyreigazításomnak közlésére.

Budapest, 1874. évi márczius 29.

Keglevich István gróf.

Hogy a méltóságos gróf ur a magyar lapokat e hely-reigazítás közlésére nem méltatta annak oka csak az le-het, hogy a magyar journalistika véleménye iránt nagy

közönnyel viseltetik, a miért egyébiránt a magyar lapok nem fognak busulni.

Mindazonáltal közöljük német levelét szó szerinti magyar fordításban, — mi lenne értelme ugyan ezen levélnek szabadon fordítva — azt az olvasók meg-ítélésére bizzuk.

— **A magyar pénzügyek rendezéséről** érdekes cikket hoz a „N. freie Presse“, ugy látszik valami hatal-mas centralista tollából. A centralisatio és decentralisatiót hasonlítva össze, így végzi érdekes cikkét: „Az egyik irány vezet az erősbülő renchez, a politikai és anyagi újraéledéshez; a másik az államiság fokozatos föloszlása és eldarabolásához. Ha a magyar nép vezetői az eszkö-zök megválasztásában ezuttal tévedtek: föll, hogy ez utolsó családásuk lehet.“ Bizony kár, hogy a „N. freie Presse“ máskor is beszélt már így, midőn másféle centra-lisatiót ajánlgatott Magyarországnak. Es akkor sem hittünk neki!

— **A jövő évi közös budget** megállapítása iránt folyó tárgyalásokról következő hírt közöl a „Pester Cor-respondenz“:

„Ma 11 órától 3-ig közös minisztertanács tartatott, melyben Andrassy gróf, Kuhn báró, Holzgethan, Poeckh, Bittó, Ghyezy, az oszt. miniszterelnök Auersperg hg. és de Pretis vetek részt. Az előadó eredeti tervében a közös budget az időre megszavazotthoz képest 8 millióval több irányoztatott előadó, a mai ülésben azonban a költ-ségvetés ugy szállítottat le, hogy a jövő évi hányad a jelenévre megszavazottnak semmi esetre sem mulja fölül. — A budget végleges megállapítása a holnapi, 6 fölsége elnökléte alatt tartandó minisztertanácsban történik.“

Authenticum és apocryph.

Néhány nap előtt közölte az aradi „Alföld“ Lónyay Menyhért grófnak azon levelét, melyet Andrassy grófhöz intézett a legutóbbi válság alkalmával. Megvalljuk, hogy nagy indiscretionak tartván magán leveleknek nyilvános-ságra hozását, tartózkodtunk ezen érdekes okmány köz-
 cretiója“ Andrassy gróf választát is szelnek cserézi, olva-sóink irányában kötelességmulasztásnak tartanók még tovább is késni az érdekes eszmecsere közlésével.

Azon körülmény, hogy lapársunk az „Ellenőr“ Andrassy gróf választát az Apróságok rovatában közli ne lejjem meg senkit és ne támaszson kételeyeket a le-vél hitellessége iránt. Nem azt akarjuk ezzel mondani hogy az „Ellenőr“-hoz képest az Apróságok ro-vata olyan, mint például a „Reform“-hoz képest az „Alföld“, hanem miután az authenticum mint indiscretio került egy vidéki lapba, az apocryph is követelhet legalább ugyanannyi morális hitellességet, különösen azon kisérő soroknál fogva, melyekkel t. ba-rátom Csernátóny a külügyér levelét olvasóinak bemutatja s melyek így hangzanak:

Még csak annyit kell megjegyeznem — minden „félremagyarázás“ megelőzése végett — hogy a fennebbi közlemény névtelen kéziratban van meg nálunk. Megle-het tehát, hogy gróf Andrassy tudtán kívül követte el valaki ezen indiscretiot; sőt az is meglehet, hogy a kül-ügyér nem is irt ilyen választ: annyi azonban bizonyos, hogy másszerít nem irhatott volna.

I.

Lónyay gróf Andrassy grófhöz:

Buda, márczius 12. 1874.

Kedves barátom!

Szíves voltál nekem találkozásodra időt adni. — Ohajtottam ezt, mert lelkiismeretbeli kötelességemnek ismerem neked, a jelen válságos időben, egyéni néze-tem, távol minden személyes érdektől, jelezni. Job-ban meggondolva azonban azt, hogy ezen lépésem is bi-zonyára félre fog magyaráztatni, engedd meg, hogy azt, mit szóval akartam elmondani, pár sorba foglalva veled közöljem.

A közös monarchia államjogi alapját képező 1867-ki törvények alkotásánál legnagyobb része volt Deák Fe-rencznek és Neked; hozzátok, e fontos ügy elkészítésé-nél és kivitelénél, legközelebb állottam én. Ez jogosít föl arra, hogy most, midőn az első lépés készül tétetni ezen alap sértetlen föntartása iránti hit megingatására, — mi-után mindnyájunk mély fájdalomra Deák Ferencz szem-élyes nagy befolyását nem érvényesítheti — én szerény és visszavonult állásomban, kérve kérjelek téged a mo-narchia államférfiai közt legnagyobb befolyással bíró, védd és őrizd meg azon közjogi alapot, melynek alkotá-sánál számodra oly kiváló rész jutott, s ne engedj tért oly kombinatióknak, melyek előbb utóbb annak meginga-tására vezetnek.

Mint államférfi, a történelemből jól fogod tudni, hogy csak azon államok bírtak fönállani erősödni, melyeknek alkotmányos alapjaik megingathatlanoknak ta-kintettek.

A mi monarchiánk az utóbbi időben elég kísérle-

Handwritten signature: Hunyadi

ten ment át; vajjon javára fog-e válni, ha az annyi gond-
dal és óvatossággal alkotott közjogi kiegyezés, mely ál-
talunk kezdeményeztetett, a monarchia mindkét felének
törvényhozása által önként elfogadtatott, a koronás ki-
rály által szentesített, pillanatnyi előnyvel birni látszó
combinatio miatt kérdésbe hozatnék azáltal, hogy az
alkotandó miniszterium programjában fölvétetnék a
közjogi kiegyezés megváltoztatása iránti törekvés s az
által jogosulttá tétetnék nálunk is, a monarchia má-
sik felében is mindakét irányzat, melynek egy neme
ellen mindketten, egyúttal ezen államjogi törvé-
nyek sérthetlenségére való hivatkozással, sikerrel
közreműködünk.

Határozott és mély meggyőződés, hogy akkor
mindketten híven teljesítők a trón és dynastia, a közös
monarchia és hazánk iránti köteleseinket. En azt hi-
szem, hogy most sem követhetünk más irányt. Te nagy-
befolyású állásodban, én mint egyszerű képviselő azon
szerény körben, mely számomra nyílik, csakis ezen irány
hű megőrzése által szolgálunk igazán hazánknak és föl-
séges urunknak.

Hidd meg nekem, nem vagy jól értesülve, ha azt
hiszed, hogy a coalitio útján lehet egy erős parlamenti
többséget egybehozni. A jobboldal, mely a közjogi alap-
pot teremté, azt folyton véde és föntartotta, melynek vé-
delmére nyerto a választóktól már két ízben mandatu-
mát, minden látszólagos ziláltsága mellett is elég erős
egy nagy többséget képezni. Nem a pártban volt a hiba,
hanem a párt vezetésében.

Álljon élére egy egyöntetű, czéljai iránt öntudatos
munkás, a sikert biztosítani képes kormány, matsson
valódi eredményt, rendezze az államháztartást, legyen
erős, és lesz nagy, tömör, híven követő pártja most, és a
jövőben is, mint volt a multban. Sőt következetes eljárás
mellett az eszközölt siker hatalmával előbb-utóbb megfogja
nyerni, elvi áldozatok hozatala nélkül, üdvös közreműkö-
désre azon kitűnő erőket, kik most csak részben fogna-
nak csatlakozni.

Ha ellenben a közjogi alap kormány és párt által
elhagyatik, a jövő választások alkalmával, az álláspontja
iránt kétségbe jött nagy s eddig győztes jobboldal a kö-
zönbőség sulya alatt el fog enyészni, s az új többség ép
a quóta és kereskedelmi szerződés megújítása alkalmával
követelni fogja azt, mit védeni vajmi kevesen fognak, s
az új országgyűlés el fog menni egészen a personal-unióig
és a külön hadsereg követeléseig.

Mióta a kormány tagja lenni megszűntem, minden,
mit tettem, de az is, a mit nem tettem, szándékosan félre-
magyaraztatott. Hogy ezen lépésem is félre ne magyaraz-
tassék, egész határozottsággal kijelentem neked, hogy
távol van tőlem minden szándék, hajlam vagy kedv, a kor-
mányban részt venni. De legyen egy a közjogi alapon,
minden utógondolat nélkül őszintén és határozottan álló
erős kormány, mely tud is, akar is a létező bajokon segí-
teni — s ily kormányt alkotását a jobboldal még
most lehetők tartom, — és mint egyszerű képviselő,
egész készséggel nemcsak támogatni fogom, de hajlandó
leszek a mostani sulyos viszonyokból való kibontakoztatás
lehetőségére, messze terjedő fölhatalmazásokat is szá-
mára megszavazni.

Ezt, csakis ezt, kötelességemnek véltem neked el-
mondani, s lelkiismeretemet megnyugtanni azáltal, hogy a
döntő pillanatban elmondom tisztán annak, kinek hatal-
mában áll ezen, hazánk és a monarchia jövőjére nézve
annyira fontos pillanatban az elhatározásra legnagyobb
befolyást gyakorolni. Tisztelő barátod

Lónyay Menyhért.

II.

Andrássy gróf, Lónyay grófhöz:

Buda, márczius 13. 1874.

Drága barátom!

Kértél, hogy fogadjalak el, mert beszélni szeretnél
velem fontos ügyben. Kérésedre természetesen csak azt
felelhettem, hogy szívesen látalak. Te azonban „jobb-
meggondolva azt, hogy ezen lépésed is bizonyára félre
fog magyaraztatni“ nem azt tetted a mire kértél, hanem
azt, amit megtehettél volna előleges beleegyezésem nél-
kül is. Nem szerencsétlenül személyes látogatásoddal,
hanem csak hasonmásod megküldésével — schwarz auf
weis. Egy szóval: levelet írtál nekem, ki téged vártalak,
és pedig vártalak némi kíváncsisággal, mert nem tud-
tam elképzelni mi lehet azon fontos ügy, melyet a közös
küldgyérrel megbeszélni elfogadást szorgalmaztál; s meg-
vallom már-már azon ötletre jutottam, hogy tán főkon-
sulnak ajánlkozol Kaliforniába, hol a te pushing termé-
szeted még csodákat mívelhetne.

Leveled véget vetett ezen tüprenkedésemnek, de
— nem tagadom meglepett. Te nem ajánlkozol főkon-
sulnak Kaliforniába, hanem kinevezesz engemet Magyar-
ország korlátlan urának és fejedelmének, „kinek hatal-
mában áll ezen, hazánk és a monarchia jövőjére nézve
annyira fontos pillanatban az elhatározásra legnagyobb
befolyást gyakorolni.“

Megbocsáss, drága barátom, de most már kezdem
érteni azon általános hajlamot, mely minden lépésedet
„félremagyarazza.“ Meg kell ugyanis vallanom, hogy ez
a mostani lépésed nekem magamnak is szegyet ütött a fe-
jembe; s ha olyan régóta és annyira nem ismernék,
mint ismerlek már 1847. óta és a kiegyezkedési idők
alatt, mi titrés-tagadás benne, rájöhett volna még a
föltevére is, miszerint számítasz arra, hogy a leveledre
várt feleletben okmányt fogsz birni a magyar kor-
mányviszágokba törvényellenesen gyakorolt avatkozá-
som iránti állítások alkalmi bebizonyítására, vagy leg-
alább is bizalmas megerősítésére és terjesztésére.

En lektüzdöttem magamban ezen keletkező föl-
tevést, de — mint már érintem — kezdem érteni, hogy
a te sorsod a félreértés. Csak a minap történt, hogy
a „Reform“ — melylyel, voyons! ne tagadd! vagy
némi viszonyban — hatalmasan megfenyegett engem,
hogy ne merjek Magyarországot belügyeibe avat-
kozni; ugyanakkor a „Szombati Lapok“ — melynek
Simonyi Ernőjével tán ki is békültél már ismeretes
„kimarták“ nyilatkozata után — még hatalmasabban
támadt rám ugyanazon alapon: és most jössz te, drága

barátom, fölhielni engemet, hogy avatkozzam Magyar-
ország belügyeibe, buktassam meg a parlamenti pártok
szövetkezésének szabadságát s csináljak olyan miniszte-
riumot, a melyet te is támogatni fognál őszintén, őnzetle-
nül stb. stb.

Valld meg, drága barátom, hogy ez a te tanácsod
adhat alkalmat félremagyarázásokra, ha valaki ugyan
nem ismer tégedet mint én.

Minden esetre legyen tudodra, hogy én ismerem
a törvényt, külügyminiszteri állásomat és kötelességemet,
s nem avatkozom olyan dolgokba, a melyek a magyar
király és a magyar országgyűlés kizárólagos hatáskörébe
tartoznak.

Mint hogy azonban benne vagyok már az irásban,
ne vedd rossz néven, ha leveled egyikét pontjára nézve
mondok valamit röviden, őszintén. Hiszen sem a te leve-
led, sem az én válaszom nem jön nyilvánosságra (én leg-
alább nem tartok másolatot ebből s már szivarra gyujtot-
tam a tieddel) tehát parlons franchement.“

Holnap számunkban közölni fogjuk az „Ellenőr“
„indiscret“ leleplezéseinek végét. A parlons fran-
chement mindenestre sokat ígér.

Országgyűlés.

A főrendiház ülése mártius 28-án.

Legutóbbi számunk vezércikkének kiegészítése és
magyarazatát, ígértünk szerint közöljük a Keglevich
István gróf által a főrendiház tegnapi ülésén előidéz-
et incidens compte rendujét.

Keglevich István gr. szükségesnek tartja vissza-
térni a tegnapi szavazás okaira és eredményeire. A termé-
s becslése fölötti szavazás azt eredményezte, hogy a főren-
dek, dacára annak, hogy e háznak körülbelül legtöbb
erdőbirtokos tagjai határozottan egy nézetből indultak
ki, mégis véletlenül, félreértésből kisebbségben maradtak
s a hármias bizottság javaslata fogadtatott el, minek kö-
vetkezvénye olyannyira sulyos az erdőbirtokos adófe-
tőkre nézve, hogy szólok és legelőbb azok közül, akik
az ő nézetét osztják, nehogy ezen javaslat törvényerőre
emeltessék, az ellen fognak szavazni. A változtatásra van
ugyan kilátás, de biztosíték nincs. Ha ezen törvényjavas-
lat most visszaküldetik az alsóházhoz s újra tárgyalás alá
vételik, talán meg lesz változtatva a 68. és 69. §; de
megtörténhetik az is, hogy változatlanul elfogadják.
Ezen utóbbi esetben, ha visszakerül a javaslat a főren-
diházhoz, azon változtatni alig lesz már lehetséges s el-
fogadottnak fog tekintetni. Mintsem hogy ezen eset bekö-
vetkezzék, szólok inkább most szavaz a törvényjavaslat
ellen, s hogy a képviselőház tanácskozásai előtt tisztában
legyen az iránt, kik azok a főrendek közül, akik a tör-
vényjavaslat mellett és ellenszavaztak, névszerűen szava-
zást fog kérni.

Van azonban egy eset, a melyben szólok belenyu-
godnék ezen törvényjavaslat elfogadásába s ez az: hogy
ha a jelenlevő pénzügyminiszter, aki kijelentette, hogy
ezen törvényjavaslat iránymával eddig még határozott állást
nem foglalt, ma az iránt megnyugtató véleményt hallatna,
hogy a főrendek kívánságai méltányosak-e, s hogyha
azokat méltányosnak tartja s így nézetüket osztja, vajjon
az alsóházi viták alkalmával ezen véleménynek kifejezést
is fog-e adni? Ezen esetben nem szavazna a törvényja-
vaslat ellen, meg lévén győződve, hogy a pénzügyminisz-
ter nézete döntő befolyással fog birni akkor, midőn a
képviselőház hivatva lesz a főforgó nézetkülönbség
fölött határozni. Azon kérést intézi ennél fogva a pénz-
ügyminiszterhez sziveskedjék őt e részben megnyugtanni.

Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter: Nem titkolhatom
el mélt. főrendek, hogy csodálkozom azon kérdés fölött,
melyet ő méltósága Keglevich István gr. hoztam intézett
Először is meg kell jegyezmem, hogy én minden felmerült
kérdésre nézve határozott állást foglaltam el a tanácsko-
zás folytában. A tanácskozások végeztével, midőn a mélt.
főrendek már keresztül mentvén az egész törvényjavaslat-
ra, a maguk azon határozatait ugyszólván egészen meg-
állapították, melyek a képviselőház javaslataitól eltérnek
kijelenttem ugyan azt, hogy miként már a tanácskozás
első napjánál kimondtam az erősebb érvek előtt a mi-
niszterium nem fog elzárkózni és sokkal rövidebb ideig
élvén, hogy sem e fontos tárgy minden részleteit tüze-
sen megfontolhatta volna. fenntartja magának, hogy ak-
kor és ott, ahol igazán megmondva annak leginkább he-
lye van: a képviselőházban, fog annak idején állást fog-
lalni, mind a most tárgyal kérdésekre, mind azon esz-
mékre nézve, melyek még netalan egészen újból merül-
hetnek fel; de azt nem fogadom el, hogy bármely kér-
désre nézve azon vélemény, melyet a mélt. főrendek előtt
kijelenttem, nem határozott véleményem lett volna,
melynek elfogadását óhajtottam a mélt. főrendek körében
elérni.

Az, hogy én azon kérdésre nézve, melyet mélt.
Keglevich István gr. tett, miként vagyok meggyőződve,
méltóztatssék megbocsátani, igen közönyös a tárgynak
elintézésére nézve, mert én lehetek egyéni nézetemmel
egy értelemmel a mélt. gróffal, lehetek ellentétes, lehetek
különböző véleményben, de az én véleményem a törvény-
hozás másik factorának, a képviselőháznak, véleményét
nem fejezi ki. En akár miként fogok is nyilatkozni, az
elhatározás a képviselőházban nem tőlem, hanem a ház-
tól fog függni, bocsásson meg nekem azért a mélt. gróf,
hogy ha kijelentem, hogy én véleményemet annak he-
lyén a képviselőházban meg fogom mondani, de nem
tartom helyén levőnek, hogy ott kijelentendő vélemé-
nyemre nézve itt hoztam kérdés intéztesek; és azért bo-
csánatot kérek, de a tett kérdésre nem válaszolok. (He-
lyeslés).

Ezen incidens után történt azon scandalum, hogy
kiderült, miszerint a főrendek egy egész ülésen át hatá-
rozatképtelen állapotban határozatok. —
Igaz, hogy az efféle már mások is megtörtént, sőt ren-
desen mindenkor meg szokott történni, de tudomásunkra
ez volt az első eset, melynél e törvényhozási visz-
szaélés formailag is constataltott.

A IX-es albizottság jelentése a 21-es bi- zottsághoz.

(Folytatás.)

Adóhivatalok.

Az albizottság itt is megkülönbözteti azon megta-
karítást, mely minden gyökeresebb reform nélkül azon-
nal létesíthető lenne, attól, mely rendszeres és szerves in-
tézkedések kapcsán lesz csak eszközölhető.

Az adóhivatalok ügyköre annyiban mindenesetre
azonnal módosítandó lesz, amennyiben az illetékszabási
ügynek ellátására külön illetékszabási hivatalok lesznek
föllumítandók; ami által az adóhivataloknál mintegy
164.440 frt lesz megtakarítható, mely összeg azonban az
illetékszabási külön közegek díjazására levén fordítandó
mint megtakarítás nem vétehető számba.

Az adóhivataloknál történhetik azonban egy tény-
leges megtakarítás már legközelebb azáltal, ha czélsze-
rűbb és a mai közlekedési viszonyoknak megfelelőbb
fölosztás mellett az adóhivatalok száma lesz állítatik a
nélkül, hogy czélszerű eljárás mellett a teendőnek sike-
res ellátása veszélyeztetésék és az adófizetők méltányos
érdekei megsértessenek.

Ezen uton az albizottság nézete szerint az adóhiva-
talok száma mintegy 40-el apaszthatatik, és így ezen czi-
men 1875-re már közel 100.000 forint lenne megtaka-
rítandó.

E czímmel kapcsolatosan létsziki legalkalmasabb-
nak szólni az egyenes adók kezeléséről általában.

Az egyenes adók kivétele és beszédese részletes
törvényhozási intézkedésekkel szabályozandó.

Ezen részletes intézkedések czélja lenne az adók
pontosabb befolyását biztosítani, és ezen egész ügyet
az adó beszédese és behajtásra nézve jelenleg fönmálló
rendszerben helyesebb alapokra fektetni, ami czél-
szerűen és az eredményt biztosító módon és aránylag
kevesebb költséggel csak ugy történhetik meg, ha az
adóügyi körüli teendőkre az önkormányzati tevékeny-
ség is bevonatik oly hatáskörrel, amely az önkormányza-
tot megilleti és számára a felelősség elve alapján és a kö-
telességek pontos meghatározása mellett az államkinc-
stár érdekeinek veszélyeztetése nélkül kijelölhető és át-
engedhető.

Ezen czéltől az albizottság szükségesnek látja,
hogy egyenes adók kivétele jogával fölrüházott adókivétel
és fölszámamlási bizottságok alakításánál a törvényhatósá-
goknak mindazon befolyás megadásék, mely egyfelől a
dolog természetével s a kincstár érdekével, másfelől az
adókötelesekkel összeegyeztethető.

A kirótt adóknak könyvelésével s nyilvántartásával
megbizott községi közegek fölötti ellenőrzés joga és kö-
telessége az albizottság véleménye szerint a törvény-
hatóságokra illetőleg azok tisztviselőire ruházandó.

Az egyenes adók beszédese s illetőleg községi
rendszerrel való behajtása is külön lesz tüzetesen
szabályozandó oly intézkedésekkel, melyek a jelenleg fön-
álló eljárásnál helyesebb, és a sikert inkább biztosító el-
veken nyugszanak.

Erre nézve az albizottság ugy vélekedik, hogy
az egyenes adók beszédese és kényszer eszközök után
behajtása is első sorban felelősség mellett szintén a közsé-
gekre s azok közegeire ruházandó.

A törvényhatóságokat fogna megilletni a jog e te-
kintetben is felügyelni arra, miként teljesítik a községek
ebbeli kötelességeiket, valamint őket terheli azon kötele-
ség is, hogy szükség esetén kötelességük köllőképen telje-
sítésére szorítsák.

Magában értetik, hogy a törvényhatóságok e köte-
lességet felelősség alatt fognak gyakorolni, a melynek
részletes szabályozása az illető törvény feladata lenne.

Hogy kellő sikere legyen ezen felelősségnek és a
községek és törvényhatóságok részére kijelentendő hatá-
sör és jogkörnek megfelelőleg a kincstár érdekei meg-
óvassanak, és az adók pontos befolyása biztosítsassék,
szükséges lesz kimondani, hogy ott, a hol az illető ható-
sági közegek ebbeli kötelességeiket elmulasztják: az
adónak behajtása a mulasztást elkövetett közegeknek költ-
ségére fog megtörténni akár községi akár törvényhatósági
közeg követte el a mulasztást.

Az albizottság czélszerűnek tartaná, ha kimondat-
nék, hogy a nagyobb adófizetők bizonyos meghatározandó
összeget tul adójukat egyenesen az adóhivatalba tar-
toznak befizetni, az adótartozásnak egy bizonyos megha-
tározandó, de amannál kisebb összegben felül a többi az
adóknak meglegyen azonban engedve, hogy az adót
közvetlenül az adóhivatalba befizethessék.

A kényszer után való behajtásnak módozatai ezekre
nézve külön szabályozandók.

Ezen illeték-kiszabási hivatalok a törvényhatósá-
gok székhelyén lennének szervezendők.

Azon törvényjavaslatban azonban, a mely ezen
ügyet szabályozni fogja, gondoskodni kell arról, hogy
az eljárás a felekre nézve, ne nehezítették és így az ok-
iratok és illeték-szabás alá eső ügyletek átvételével oly
közegek bizassanak meg, melyekhez a felek könnyen
eljuthatnak,

Az adóhátralékokra az albizottság tüzetesebben
a fedezetnél nyilatkozik, itt csak azt említi fel, hogy jövőre
az adóhátralékok a folyó adótartozástól egyenként is
elkülönítve lesznek vezetendők és az adóhátralékok ügye
általában tüzetes intézkedés tárgyává teendő. —
A mi a hátralékok leszámolását illeti, az megrendeltetett az
1872-ik év közepe táján és azóta folyik szakadatlanul és
oly eredménnyel, hogy 1873. végéig mintegy 4687. közsé-
gben fejeztetett be. A leszámolás az 1874. évre meg-
szavazott 100.000 frton kívül 1875-re engedélyezendő
50.000 frttal végre lesz hajtva.

A megyei házi adó kezelése is a megye központján
levő adóhivatalra lenne ruházandó a mely az illetékes tör-
vényhatósági közegek utalványai szerint lesz köteles a
fizetéseket teljesíteni.

Szükséges lesz ezen kívül részletesen meghatározni
azon hatáskört, melyet a megyei állandó választmány az
adóügyben gyakorolni hivatva leendő, és azon viszonyt,
mely közte és a megye területén levén pénzügyi közeg
között fönállani fog.

Ha az itt megjelölt irányban mindezen tárgyakra nézve u. m. az egyenes adók kivételére, beszédre és behajtására s a kényszer végrehajtásokra nézve, az adóhátralékok ügyében, az illetékszabást illetőleg, tüzetes kimerítő törvényhozási intézkedések történnék, és az adóügykezelése ekként célszerű reform után szabályoztatik az adóhivataloknál és pénzügyi igazgatásoknál megtakarítások lesznek eszközölhetők.

Az adóhivataloknak célszerűbb és a helyzetnek megfelelőbb berendezése által azoknak száma is remélhetőleg lejjebb lesz szállítható, és ez uton is megtakarítások lesznek eszközölhetők. — Mindezen megtakarításokat azonban a fentebb már javaslatba hozottakon kívül ezuttal számszerűen kifejezni az albizottság előtt nem látszik lehetségesnek. — Ez csak az illető törvényes intézkedések meghozatala után lesz csak biztosan meghatározható; de a szervezetben létesíthető megtakarításoknál sokkal nagyobb súlyt fektet az albizottság azon hatásra melyet az adók kezelésének a fentebbi alapokon leendő célszerű rendezése a közadók és állami jövedelmek pontosabb és sikeresebb befolyásának biztosítására, az adóhátralékok lehetőleg kevesítésére, és így az államkincstár helyzetének javítására közvetve gyakorolni fog.

A pénzügyverség.

A pénzügyverség intézményének reformja általában a jövedékek és fogyasztási adók reformjától van föltételezve. — Ez irányban első sorban szükséges lenne a jövedékek és a közvetett adókról szóló törvények megszegésére nézve főnálló büntetéseknek a vétséghez mért okserűi kevésbé szigorú és a végrehajtást az eddigieknél inkább biztosító megállapítása. Általában pedig az ellenőrző közegek sikeresebb működésének előmozdítása végett és így az állami jövedelmek fokozatának céljából nagyon kívánatos, hogy törvényhozási intézkedések létesítsenek, melyeknek célja legyen lehetőleg biztosítani a főnálló és a büntetésekre nézve is okserű reform által javított törvények szigorúbb megtartását, lehetőleg meggátolni az állam megkárosítására irányított visszaéléseket, vagy ki mondani bizonyos meghatározott esetekben a hatóságokra nézve a személyes felelősségnek alkalmazását. — Ezen intézkedések az ellenőrző közegek eljárásának sikerét emelnék és a törvények szigorúbb megtartása által az állami bevételeknek pontosabb befolyását biztosítják.

A fogyasztási adókra nézve már most kijelentheti az albizottság azon nézetét, hogy a szesz és és cukoradók ellenőrzésére alkalmasabbaknak tartja a hivatalnokokat mint a pénzügyőröket úgy a mint az a Poroszországban főnálló rendszernek alkalmazva van. — Ez uton tehát a pénzügyverség száma tapasztalhatik.

Habár ezen aszaptás folytán egy nagyon jelenté keny összeg nem is lesz megtakarítható, mert az ezen ezimen eszközözendő megtakarítás nagy része a pénzügyőröket helyettesítő tisztviselők díjazására lesz fordítandó, még is lesz költségkímélésnek helye mert a pénzügyőrök teendőit kevesebb hivatalnok is el fogja látni. Ezen oknál fogva egyfelől, másrészt azért, mert az 1872-ik évi zárszámadások tanúsága szerint a pénzügyverségnek és a határvidéki vám, őrségnek 2.589,695 fttal előirányzott költségeiből 2.103,786 fttal adatott csak ki és így 515,464 fttal takarított meg a közlebbi évekre és ezimen fölvevett költségekből is jelentékenyebb megtakarítás lesz eszközölhető. Ezen megtakarítást az albizottság 260,000 fttal teszi, tekintettel arra, hogy a határvidéki vám, őrség szervezése ma már befejezve lévén többé kerül mint 1872-ben.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Budapest, márczius 30.

(Hivatalos) Ö fölsége, a király Császára György esztergami kanonokot és érsek-prímási irodagazgatót szépei püspökké nevezte ki, s az Egyesült-Államok prágai konszultá kinevezett Gregg David kinevezési okleveléhez az exequatort megadta.

— **Kitüntetés.** A király a magyar vám- és adóörtség főfelügyelője, Stamfer Gábornak, egy gyermeknek a megégési haláltól saját élte veszélyeztetésével eszközölt megmentésének elismerésül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Névváltoztatás.** Dachsbeck Nándor eskü-szeredai lakos és fölső népiszkolai tanár vezetéknévét „Romkai”-ra változtatta.

— **Az országos honvédegyezmény jogát** javára legújabb adakoztak: Tisza Lajos 100 ftt, Harkányi Frigyes 50 ftt, Ivánka Imre 25 ftt, Dr. Mátyus Áriszid 10 forint.

— **Meghívás.** A „budapesti ügyvédgyűlés” III. vagyis büntetőjogi osztályának, 1874. ápril 2-án esti 6 órakor ülést tart. Az ülés tárgya: Indítvány — Dr. Környei Ede ügyvéd úrtól — azon büntetőeljárás megállapítása tárgyában, melyek az alkotandó magyar büntető törvénykönyvben csak a sértett fél kérelme alapján lennének büntetendők.

— **Az iparmuzeum javára tartott fölolvások** a nemzeti muzeum dísz-termében tegnap fejeztettek be igen díszes és ezuttal valamivel számosabb közönség előtt is, mely között a főrendiház elnökét Majláthot és más kitűnőségeket is vettünk észre. Először Csepreghi János olvasott föl a magyar ipar védelméről. Meleg hangon sürgette az ipar fejlesztését, bár előre — úgy mond — már a többi fölolvások is ugyan ezt tették közvetve vagy közvetlenül. Szemére vetette előkelő társaságunknak, mennyire szereti a külföldi czigéert, s érdekes példának hozta föl, hogy Bécsben évek óta dolgozik egy magyar műtámasz vagy 30—40 magyar munkással, s művei hazánkban nagy kelendősegre találhatnak, de ugyan ez az iparos kijelenté neki többször, hogy haza nem er ismét menni, mert akkor megszűnnék munkáinak külföldi czigéere. Csepreghi ur után Greguss Ágost tartott értekezést „a stylus”-ról abban az ő sajtóságos modorában, melyben a szellemes tartalom a pedáns előadással karöltve szokott járn. Kifejtette a styl keletkezését, fázisait, kedélyeit, s igen érdekes példákat hozott föl egy-egy nevezetesebbnek látszó

állítására nézve. Végre a mai kor ferde irányát is korholta, mely félreismerve az egyes művészeti ágak célját, más-más irányokban kezdik terelni, így például a festészetet, melyből ma-holnap leíró művészetet akarnának csinálni. A fölolvás 5 órakor végződött, s kívánjuk, hogy a fölolvások az iparmuzeum siettetéséhez nagyban hozzájárulnak volna.

— **Reményi Ede** hegedő-művésznök oroszországi műtűjából, — hol annyi diadalt aratott jeles játéka, — szerencsésen visszaérkezett, s mint értesülünk, legközelebből a fővárosi közönségnek is lesz alkalma nyilvánosan gyönyörködni játékában.

— **Sarkózy X. Ferenczről**, a szomoru véget ért hajócsőről a „Fővárosi Lapok” írja, hogy egy közbecsületben álló somogy megyei családból származott, s anyja: Sarkózy Lajos bizalmas barátságban áll Csokonaival is, ki sok vidám napot töltött kisasszonyi házában. Sarkózy az irodalom szeretetét atyjától örökölte s az ötvenes éveiben maga is írt verseket, melyek közül néhány, ha jól emlékezünk, meg is jelent — Váhot Imre „Napkelet”-jében. Viszonyai és tanulmányai azonban nem engedték, hogy szenvedélyének élhessen s részben e körülmény okozta későbbi meghasonlását. Verseket azonban folyvást írt s ezekben több helyütt ad kifejezést életuntóságának. Van kezünk közt egy verse, melyben a következő strópha is előfordul:

Oh, mindenható végtetem!
Mikor fagy meg szívem vére?
Mikor lesz, hogy lefekhetem
Sátét sírom fenekére?

A halál gondolata sokszor foglalkoztatta s midőn elméje homályosulni kezdett, verset alá rendesen oda írta, hogy „Petőfi szellemének meghagyásából” írja azokat. Elhunyt nejét, kit Csokonai „Lillájá”-val szokott volt összehasonlítani, rajongásig szerette s nem tudott élni nélküle. A sírban találkozta.

— **A nemzeti színház** legközelebbi játékjendje ez: márczius 13-én Don Juan, ápril elsején Alphonse ur Dumastól először, 2-án Tamnhäuser, 3-dika, 4-dike szünnapok, 5-én operai előadás a nyugdíjintézet javára. A jövő hétre kitűztek, 6-án a Strike, 7-én Norma, 8-án Alphonse ur, 9-én Tell Vilmos, 10-én Shakespeare Téli regéje, 11-én Mignon Tannerné asszonnyal, 12-én, A betyár kendője, (Ápril 24-én Egressy Akos lép föl Macbeth című szerepében.) A budai játékjend ez: ápril 1-én Peleskei notárius, 2-án Alphonse ur, 5-én Nők az alkotmányban, 6-án A fehér nő, 8-én Két pisztoly, 9-én Nőuralom, 11-én Lecouvreur Adrienne, 12-én Kérek két pengőt kölcsön s Nyolezadik pont.

— **Tűzvesz.** Ácsáról a „P. N.”-t nagy tűzvesztről értesítik, mely 7. é. márcz 27-én a közönséget nagyrészt elhamvasztotta. Mondott napon reggel 9 órakor, mikor a lakosság legnagyobb része mezei munkán volt, egy földműves háza kigyulladt. A közönség fecskenedte rögtön ott termett, de oltásra alig lehetett gondolni, minthogy a nagy szél a lángokat föltartóztathatlanul tovább vitte a épületekre. A pusztító elem alig két óra alatt negyven lakó házat és számos melléképületet hamvasztott el; a leégett épületek között van a közönség háza is. Negyven család, melyek kevés megtakarított élelmi szerzeit is megsemmisítette a tűz, koldusbotra jutott. A leégett épületek többnyire zsellérlházak és kevés kivétellel biztosítatlanok voltak.

— **Szerencsétlenség.** Gyöngyös-Orosziban Földváry Árpád és Steiner Károly birtokaikon kőszemet keresve, furatásokat eszközöltettek. A több helyen tett furatások mind megamnyi elvitathatlan tanujelint tüntetik föl annak, hogy keresésüket siker koronázza. Ez okból elhatározták a lehető legmélyebben behatni s e hó 12. 10 ólynyire aláfurva, kőre találtak. Ekkor a furást vezető Valles József 24 éves selmezi bányász egy font löport eresztett a lyukba, mely daczára a tüzes-üszög beodobásának, be nem gyult. Midőn ennek okát vizsgálva a lyukba tekintett, e pillanatban lobbant föl a puskapor és egész arcját leégette. Van remény fölgyógyulásához.

— **Rövid hírek.** A népszínházitervet az építési engedély elnyerése céljából benyújtott a városnál. Ugy halljuk, hogy e terv ellen több kifogás van, nevezetesen az, hogy a terv nagyon is könnyű és nem elégé tüzetmentes. — A középítési bizottság jóváhagyta az új hajós-utca kövezésére vonatkozó előirányzatot; Légrádnak újabb is beadott azon indítványát, hogy a Lipótvárosban egy második légszűrőnyerő állítassék föl, ismételtlen is elvetette. — A propeller-állalat fizekasteri kikötőhelyén szombaton a Lutzenbacher-féle „Clotild” hajó a kiszálló hidat a Gyors kikötés folytán egészen elragadta, minek következtében a közlekedés az említett helyről egész nap fönakadt; az okozott kár kijavítására egy egész éjt kellett fordítani. — Mult vasárnapon a belvárosi plébánia templomba seregűlő híveket igen kellemetlenül lép meg azon látvány, hogy a templomban egy halott feküdt a ravatalon. A tiszt főörvos ennek folytán azt indítványozta, hogy a ravatalra tétel a templomban ne engedessék meg jövőre. A tanács hozzájárult ezen nézethez, miután a Rókuskerház mellett e zélra van külön csarnok is, a temetőben pedig arra való a hallottas ház. — A Fehérhajó és Vrányi ház helyen nyitott átca kiköveztetését a középítési bizottmány gránitált fogadta el 13,300 forint költség mellett. — Az István tér parkirozását sűrűtől több terérvárosi biz. tag. Mínt hogy az István tér vásárcsarnok is tervezetik a középítési bizottmány azon véleményét adja, hogy előbb a vásárcsarnokok kérdése döntésnek el, és csak azután tárgyalhatatik e tér parkirozásának ügye. — Husvét vasárnapján Budapestnek összes kath. templomaiban reggeli hat órától, déli tizenkét óráig, kegyesen közbenjáró urhölvek gyűjtést rendeznek a Krisztina-városban alapítandó óvoda és az ott létező szegény- és árvalányok nevelésére szánt intézet javára. — Auerbach „Waldfried” című regényének közlését a „Hon” a jövő évnegyedben megkezdi. — Tárnoki Emilia, a kis színésznő, kinek megégését a napokban jelentették, nem halt meg, sőt remény van fölgyógyulásához. A kis színésznő mint a „Föv. Lap” hallja a napokban fölkérte Szigligeti, hogy a „Benoit” csatlád-ban levő szerepét hagyják meg nála. — Oriási halat mutogat Fanda János halász 10 kr. belépti,

dijért; a hol hosszúsága egy öl, három láb. A jüvedelem a koleraárvák javára fog fordíttatni.

Nemzeti színház. Kedd, márczius 31. „Don Juan” Opera 2 fölvonásban.

Törvényészéki csarnok.

Budapest, márczius 30.

(A kőbányai vasuti szerencsétlenség.) A pesti kir. fenyítő-törvényszék előtt ma kezdődött az ismert tavali borzasztó vasuti szerencsétlenség fölötti végtárgyalás, melynek — mint tudva van — 29 emberélet esett földözatul, míg azonkívül még 10 ember súlyosan, és 13 könynyebben megsebesült. Mindnyájan krajnai munkások, kik vegyes vonattal Czelegről Budapestre utaztak.

A mai végtárgyalást maga a törvényszék elnöke, Sarkány József vezeti, előadója a tárgynak Frenreisz bíró, szavazó dr. Emmér, közvádó Sztrokay Boldizsár, kir. ügyész.

A tényállást, mely maga idejében bőven kifejtve lett, ezuttal csak röviden ismételjük.

Az osztrák államvaspályának Kőbánya-Pest közötti kettős vonalán az állatkert mögött, ott, hol a vaspályavonalnak a pályaudvar felé irányult félkörében a hajlás kezdődik a 2910. és 2909. hosszalvány közt m. é. május 6-ik napján d. e. 11 órakor, midőn a Bécsből jövő 136. sz. vegyes vonattal azon kellett volna jönni, Lobstein Jakab pályafőnök rendeletére és Lihoczky József pályafölgyvázó megbízásából a vasuti napszámok által 15 sínpar kicserelés végett fölszedtetett, mi által a jobboldalivonal járhatatlanná lett. Daczára annak, hogy ez történt, és hogy erről valamint a kőbányai és pesti állomás értesítve lettek a mondott 136. sz. vegyesvonat délelőtti 11 óra 6 perczkor mégis a rendes jobb oldalon szokott sebességgel közeledett a járhatlan helyhez és a munkások kiabálása és intése sem akadályozhatta többé, úgy hogy a vonat tarthatlanul beleszaladt a sínektől megfosztott nyílt pálya talajba, melybe a mozdony mélyen belefordult, míg az utána volt kocsi egymásra és egymásra toltak s így az azokban elhelyezett 22 utas rögtön agyonzuzatott, míg 27 további egyén megsebesült, melyek közt még 7 következő nap meghalt.

Ezen rémeset oly számos vétkes mulasztás és cselekvények által idéztetett elő, hogy nem kevesebb mint 11 egyén áll ma a fenyítő-törvényszék sorompóján előtt, kik megdegyike — ha szabályszerű kötelességét akkor pontosan teljesíti, a szerencsétlenséget könnyen megakadályozhatják.

A vád ugyanis emeltetik:

1) Biedermann Gustáv kőbányai vasuti közlekedési hivatalnok ellen, mert ő tudta, hogy a sinek fölszedettek és mégis „előttem is megfoghatlan feledékenységből” mint maga vallja, a vonatot a járhatlan jobb oldali vonalra intézte, holott a más párhuzamos sinek állottak szabad rendelkezésére.

2) Diemel Lázár kőbányai állomásfőnök, ki Lobstein Jakab kívánatára beleegyezését adta, hogy a sinek fölszedessenek oly időben, midőn még egy rendes vonat közlekedése várattott, holott a 17. számú utasítás 519. § értelmében ezt csak a vonatok közlekedési ideje közti intervallumokban szabad foganatba venni.

Ugyanennek terhére esik az is, hogy az ő indítványa folytán a napdíjas távirás a kőbányai állomástól eltávolíttatván, annak teendőivel Csádor Tamás, kőbányai állomási pályafölgyelő lett megbízva, és így ez utóbbi is az utasítás világos megszegésével a 136. számú vonattal megérkezése és elindulása idején nem volt az ő hivatalos helyén. Végre pedig Diemel a rákosi állomást sem értesítette a sinek fölszedéséről.

3) Csáder Tamás ellen, a most mondottak okából, mert ő daczára azon mentőegének, hogy főnöke által eredeti foglalkozásától el és a távirati szolgálathoz parancsolattott, az időben önszántából a táviradból is eltávozott és egy tisztai vonatvezetővel számolt.

4) Wavrenka József, kőbányai közlekedési hivatalnok, ki kötelessége ellenére a rákosi állomást a sinek fölszedéséről táviratilag nem értesítette.

5) Techy József pályavár a kőbányai váltónál, ki irásosan értesítve a sinek fölszedéséről a 136. sz. vonatot mégis a jobboldali sinekre terelte.

6) Lobstein Jakab pestivonal-főnök ki a 17. sz. utasítás 43. és 66. §§. ellenére a sinek fölszedését megrendelte, midőn a 136. sz. vonat rendes megérkezése várattott és hogy azt a 17. sz. utasítás 518. és 519. valamint az 1. sz. utasítás 58. §. rendeleteinek ellenére főnökeinek még nem is jelentette, holott a közlekedési fölfüggesztés iránt engedélyt, bár egy vonalon is, csak a közlekedési főnök a pályafőntartási főnöknek meghallgatásával rendelheti el. Továbbá: hogy ugyancsak a szerencsétlenség napján a sineket egy időben három helyen kiszedette: Palotánál, a pesti pályaudvar csarnokban és az állatkertnél, mely utóbbi helyen Lihoczky József pályafölgyelőt bízta meg az ellenőrzéssel, anélkül, hogy meggyőződést szerzett volna magának arról, vajjon ez utasításainak eleget tett-e.

7) Lihoczky József csakugyan a reá hagyott kötelességet egészen el is hanyagolta, amennyiben a munkálatok végbevitelével ismét Burian János nevű munkavezetőt bízta meg, ki megint, közönséges vasuti napszámok léte az 1. sz. utasítás 43-dik §. azon rendelkezéséről, miszerint ily munkálatok esetén azok színheletől le és fölfelé 300 öl távolságra megállási intő jelek kiteendőek, ki nem taníttatván azt, kellőleg nem teljesítette és azért ez mint 8-dik vádlott szerepel, — mert ha csak Burian János a vészjelt kitűzi a szerencsétlenségnek még mindig idejekorán eleje vétett volna. Az utolsó vádlottak Sikan Frigyes, Pohle Antal és Nejedle Gusztáv vasuti tisztviselők.

A délelőtti 9 és fél órakor megkezdett mai tárgyalás alatt kihallgatva lettek mint tanuk: a kérdéses vonaton volt vonatvezetők, Olbrich Antal, Kalivoda Benjamin mozdonyvezető, Ottava János, Klobloch Vilmos, Leicht József és Davidek „pakker”, ek. Hamus, Vengucsek pályafőrök, Kiss József a sinek felszedésével foglalkozó munkások egyike, Hiller Károly czelegről kocsimester, Devo-

lak Ede, akkor pesti állomás alfényök, Dichel Richard pálya-főnökhelyettes.
Ezen érdekes tárgyalás folytatását holnapi számunkban közöljük.

Táviratok.

Bécs, márcz. 30. A „Montagrevüe“ szerint alaptalan a hír, mintha Paar gróf a császárnak egy levelét kézbesítette volna a pápának, válaszul a hozzáintézet levélre. — Az orosz vámszerződés tárgyában a tárgyalások april közepén veszik kezdetüket. — A hadügyi költségvetés föl volt emelve, de jelenleg tetemesen alábbszállított.

Páris, márcz. 29. Rochefort és Groussert hírszerint elmenekültek Uj-Caledoniából s Ausztráliába érkeztek.

Páris, márcz. 28. Tegnapról kelt carlista sűrűgönyök szerint a republikánusok elfoglalták Carreras és Massieranál a carlisták első hadállását, de a második Monté Abanto-nál bevehetetlen. A köztársaságiak 1000, a carlisták 400 embert vesztek két nap alatt.

Versailles, márcz. 28. A harminczas bizottságban oda nyilatkozott Broglie, hogy a felső-házat az állam-fő által kinevezett egyénekből, notabilitásokból és a legtöbb adót fizetőkől ohajtaná alakítani, mely a végrehajtó hatalommal egyetértve jogosítva volna az alsó-házat fölösztatni, s a szerződéseket ratificálni.

Versailles, márcz. 28. A nemzetgyűlés megszakította a törzskari tisztek díjazásáról, valamint az ideiglenesen alkalmazott Orleans hercegek végleges kinevezéséről szóló törvényeket. III. Napoleon magán-vagyona zárlatának megszüntetése iránt hosszabb vita fejlődött ki. A baloldal elnapolási indítványa visszautasított s az esti ülésben elfogadtatt a zárlat megszüntetése. Erre a nemzetgyűlés elnapolta magát.

Madrid, márcz. 28. Somorrostrói távirat szerint a kützdes tegnap reggel ismét megkezdődött. A Santander és Santone közt szétrombolt táviráda helyreállított. A carlisták Julianaig visszevertek.

Közgazdaság.

Budapest, márcz. 30.

A budapesti áru és értéktőzsde közgyűlése
Kochmeister Frigyes elnökele alatt megtartott. A választmány jelentése első sorban általános képet adva az ország közgazdasági helyzetéről, áttér sáfarkodásának előadására; megemlíti, hogy a tőzsdei választott bíróság elé terjesztett kötelevek bélyegilletékének kérdése kielégítő megoldást nyert és a jövőre nézve is méltányos megállapodás jött létre; továbbá, hogy a kereskedelmi tvjavaslat tárgyalására kiküldött enqueteba a tőzsdebizottság két tagja is meghívott, és hogy e törvényjavaslat néhány hét múlva már a képviselőház elé terjesztetik.

A tőzsde használatára engedélyezett távirdai állomáson közelébb alkalmazando külön távirdai huzal által egyenes összeköttetésbe fog hozatni Béccsel. Az új tőzsdeépület fele a tőzsdére lett betáblázva. A tőzsdei szokásjogba behozott a határidőre szóló, és az állandó usance-köteleveket át nem engedélyezhetőségének elve, a számféltési intézmény (liquidatio) tökéletesített az által, hogy kijelentett a bejelentés lajstrom kezdeményezése és vezetése, a földmérés bejelentésére való kötelezettség kimondása által.

Tárgyalás alatt vannak egyéb fontos módosítások, így pl. a külföldi gabnaneműeknek usance-áru gyanánt leendő fölvétele, egy állandó minőségi súlynak megállapítása az usance gabnaneműek nézve, az idegen magok megengedettet hozzá vegyítésének, a súly százaléki szerint leendő meghatározása stb. A liszt-tőzsde-osztályt a budapesti malmok támogatásának megszüntése miatt be-

kellett egyelőre szüntetni. A jogosított tőzsdei ügynökök intézménye hozatván be, eddig 238 egyén minősítette magát ügynökké, de jogát tényleg csak 123 gyakorolta, névsoruk a tőzsdén ki van függesztve. A tőzsdei tagok száma mult év kezdete óta 1263-ról 988-ra csökkent; a hivatalos árjegyzések lapja 11 magyar és 179 német példányban kelt el, ezen kettős kiadás 238 frt 94 kr vesztéséggel járt. A gabnaitzet csökkenését szembeötlőleg mutatja azon körülmény, hogy a mázsáló gépeken 1872-ben 6214 mérés eszközöltetett, 1874-ben pedig 4954. A választott bíróság 1165 pert intézett el, és pedig 651-et ítélet, 503-at bírói egyezség által; végrehajtási kérvény 151 nyujtott be, holott az előző évben csak 69.

A pereknek csak 1/10 része eredt értékpapirokkal való ügyletekből, a többi pedig áru- és gabnaügyletekből. A jelentésből még megemlíti, hogy a tőzsde eddigi titkára, Bizenty Erigyes, betegség miatt lemondván, helyébe Kasits Péter neveztetett ki.

A jelentés éljenzéssel tudomásul vétetvén, szavazatszedő bizottság küldetett ki az új választmányra beadandó szavazatok megolvasására. Végül még két tag az entrepots-k érdekében szólalt föl, mire az elnök megígérte, hogy a megválasztandó választmány föl fogja ez ügye gyakorolni és ezzel az ülés véget ért.

Megemlíti, hogy a bizottságba megválasztottak: Kochmeister, Strasser, Aebly, Bachrach, Altstatter, Gold, Bárnay, Beimel, Deutsch, Gschwind, Köchlin, Russo, Lányi, Pirmitzer, Schreiber, Wahrmann, Ullmann, Nagel, Hannover, Totis, Mandl, Maerle, Holländer, Hollitscher, Schweiger, Hürsch, Mauthner, Weisz Berthold, Stern és Neumann urak.

A magyar kisbirtokosok országos földhitelegyesülése értesüléstünk szerint azonnal megkezdí működését, mihelyt az alapszabályok leérkeznek a kormánytól.

Az egyesült magyar gőzhajó társaság új-pesti hajó parkjának átadása már megkezdődött, sőt az első részletfizetés 150,000 ftal már meg is történt márcz. 24-én. Természetesen a franko-magyar bank pénztára nyelte el, a hol fognak az elsőbbségi kölcsönök april 0-én esedékes szelvényei (85,000 frt értékben) kifizetvni. A volt társaság külön pénztár kezelése már meg is szünt.

A pesti kőbányai takarékpénztár közgyűlése Fuchs elnökele alatt tegnap tartott meg. Kevés öröndetes volt az üzlet jelentésben, két igazgató tanácsos, Windisch Ferenc és Hoclorovics D. 19,200 és 9,800 frtig rántották be intézetet. Így a vesztéség 20,500 frtra rug összesen. Az igazgatótanács Radocza indítványára kimondta a liquidatio szükségét s e célra külön közgyűlés fog az alapszabályok értelmében tartatni.

Az első pesti öngyelző egyesület tegnap tartá évi közgyűlést Falk Miksa elnökele alatt, ki az egyesület célját fejtegette, a mely abban áll, hogy keresetképtelenség esetén segélyt nyujt. Mult évben segélyül 1500 frt, halálesetekben 20,00 forint fizetett ki. A bevételek 27,643 forint 21 krajczára, a kiadások 23,994 forintra rugtak; az összes egyleti vagyon 30,778 frt 61 kr.

Harom részvényes közgyűlése. Tegnapra volt összehíva a korytmeczi fürdő részvénytársulat közgyűlése. Meg is jelent reá az elnök, Baintueren kívül épen három szál részvényes. Természetes, hogy a közgyűlés így aztán három hétre elnapolattott.

A budai gőzszikló társaság tegnap tartotta Lányi Jakab ur elnökele alatt évi közgyűlést. A mult évben szállított 420,753 egyén. A bevétel volt 32,316 frt 88 kr. megelőző évben volt szállítva 285,757 személylyel és a bevétel 6197 frt 16 krral több. A különbség oka részben az, hogy több hónapig szünetelt a pálya, s több hivatal Pestre költözött át. A vesztéség 1983 frt 87 kr. Az elnök minden jutalomról lemondott.

Dunaföldvárról írják márcz. 24-ről lapunknak: A tegnap és ma tartott országos vásárukkal semmiképen sem lehetünk megelégedve. Kereskedőink és iparosaink

mindnyájan nagyon is megérezték az országszerte uralgó pénzihiányt. Szarvasmarhából sok hajtattott a vásárra. Egy db tehénért borjastul 75—110 frtot egy pár ökörért 200—320 frtot kértek; azonban ezen a viszonyokhoz mért magas árak mellet kevés vevő jelentkezett. — Gabnapiacunkon is csekély forgalom volt. Buza 5.80—6.50, rozs 5.40—5.50, tengeri 4.60, árpa 3.80, zab 2.20—2.30, burgonya 2 frt 20 kron adatot el pestt mérőnkint. Vetéseink állapota a mult heti gyakori esőzések folytán javult és a mezei munkálatok nagyobbbrészt befejeztetteknek tekintethők.

Törökország és a vasúti kapcsolat kérdésében egyik érdekelt vidéki lap következő figyelemre méltó nyilatkozatot hozza: „Ha a vasúti kapcsolat Aleksinátznál lenne, ugy Magyarország és Szerbia Törökországból directe kaphatná kereskedelmi cikkeit és viszont küldhetné azokat; Szerbia pedig egy igen élénk összekötő vonalat birna, mely az egész országon végignyulna, mi a bosnyák összeköttetés mellett nem képzelhető; mert ha Visehrád lesz a kapcsolati pont, ugy az új vasut Szerbiának csak egy kis részét érintené. Magyarországnak ebből származó hátránya abból állana, hogy a kereskedelmi cikkek Törökországból Boszniába, onnan Horvátországba jönnének és csak azután jutnának be az anyarszágba. Valamint a hátrányok a visehrádi összeköttetésből, ugy az előnyök, melyeket a szerb vasúti összeköttetés Aleksinátznál nyujtana, sokkal feltűnőbbek, hogy sem azokat az illetékes körök ugy Belgrádon, mint Budapesten ignorálnák. Erősen meg vagyunk győződve arról, hogy az osztrák-magyar külügyi képviselt mindent megteend, melylyel a magas portát eddigi szándékától elterelheti, hogy a közvetlen összeköttetés a kelettel ránk nézve csakugyan megvalósuljon.“ Részünkről feleslegesnek tartunk minden kommentárt e magában is érthető nyilatkozathoz. Reméljük is, hogy gr. Zichy Ferenc kineveztetése lényeges javulást fog létesíteni keleti politikánkban.

Szerbiával kereskedelmi szerződés végett a „N. P. J.“ szerint alkudozások vannak folyamatban, a melyek a nevezett lap híre szerint a szerb kormány jó indulata mellett kedvező eredménnyel kecsesgetnek. Ohajandó volna, ha e hir ne legyen csupán az illető egyéni ohajtása, hanem valóban teljesednék is.

A szerb-török vasúti csatlakozás iránt a „Presse“ ugy értesül, hogy a szerb kormány az Alexináci csatlakozást biztosította, s Nisáig fogja kiépiteni a török kormány vasutait, — ha ugyan nem jó közbe új nagyvezér, új politika stb.

Oroszország gabnakivitele évről-évre nagyobbserü arányokat ölt. Hivatalos kimutatás szerint 1873-ban az összes gabnakivitel 21 1/2 millió tsetvertre rugott, vagyis körülbelül 70 millió vámmászára, — mely mennyiség eddig egy évben sem éretett el. Pedig tavaly a buzatermés déli Oroszországban gyenge volt s buzából két millió tsetverttel kevesebb vitetett ki, mint a megelőző 1872-ik évben. Ellenben a rozs kivitele 2 3/4 millió tsetvertől 7 3/4 millióra emelkedett. Ezekben kívül jelentékeny még az árpa, zab és kukorica kivitele.

A budapesti gabna és értéktőzsdéről márcz. 30. Gabnában az árak csökkentek. A tőzsdén kevés üzlet volt, a hangulat nyugodt, inkább bankpapirok felé hajló. Jegyzéseink a következők: magyar díj sorsjegyek 77.25 földhitelezet 5 százalékos záloglevelek 86.25, magyar hitel 148—148.25; földhitel, 50, takaréék és hitel 51.25—51, orsz. központi 80, első budapesti gőzmalom 310 frt-ával. Valuták nyugodtan 20 francos arany 893, cs. arany 5.26, tallér 1.66 3/4.

Vizállás.

O alatt 0 felett időjárás
Márc. 30. Pesten — — — — — 7' 11" felhős
30. Pozsonyban — — — — — 6' 4" felhős

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márcz. 30-án.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Záloglevelek.		Elsőbbeségek.		Pénzek és váltók.		Magánorsjegyek.	
Hang.	font	font	font	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bányási ó v. új	83	7.50 — 7.65	515	Első magy. ált. biztosító-társaság	1000	1010	500	Első magyar serfőzde	405.	410.	Magy. vasúti köles. (120 frt ez.)	94	94.50
" " " " "	85	7.75 — 7.80	200	Haza	—	—	200	Sertéshizláló	158.	160.	Ang.-osztr. bank (befiz. 100 frt ez.)	125.50	126. —
" " " " "	87	—	300	Pannonia	385.	390.	200	Athenaeum	246.	248.	Osztr. földh. (bef. 80 frt ezustb.)	—	—
tiszav. " " " "	88	7.65 — 7.75	100	Pesti bizt.	63.	64.	500	Pesti könyvnyomda	620.	625.	Hitelintézet	202.	202.50
" " " " "	85	7.85 — 7.95	200	Hunnia	72.	74.	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	8.59	9.	Alsó-osztr. lesz. társ. 500 frt	850.	860. —
" " " " "	87	—	800	Unio	180.	185.	500	Ganzféle vasöntőde	350.	355.	Franco-osztr. bank bef. 80 frt ez.	34.	34.25
" " " " "	88	7.55 — 7.65	200	Pesti közuti vaspálya	340.	341.	200	Gschwind-féle szeszgyár	232.	234.	Nemzeti bank	962.	964. —
pestm. " " " "	85	7.80 — 7.90	200	Budai	108.	110.	200	Börgyár	85.	86.	Duna-gőzhajó-társ. 500 frt pp.	532.	534. —
" " " " "	87	—	200	Budai hegyipálya	55.	60.	200	Gyagyjumasóda	100.	102.	Erzsebét-pálya 200 frt pp.	197.	198. —
" " " " "	88	7.75 — 9.85	80	Municzipális hitelintézet	24.25	29.50	100	Salgó-tarjani kőszénbánya	100.	101.	Ferdinand ész. pálya 1000 frt pp.	2060.	2075. —
fehért. " " " "	85	7.95 — 8. —	85	Angol-magyar bank	31.50	32.	200	Schlick-féle vasöntőde	163.	165.	Ferenz-József-p. 200 frt o. é. ez.	423.	426. —
" " " " "	87	—	160	Magyar általános hitelbank	148.	148.50	200	Sökuti kőbánya	116.	118.	Trieszti Lloyd 500 frt pp. o. é.	199.50	200.50
" " " " "	85	—	200	Franco-magyar bank	51.50	52.	500	Első magyar szeszfinomító	170.	175.	Allam-vaspálya 200 frt pp. ez.	315.	316. —
bácskai " " " "	85	—	200	Magyar általános földhitel-társ.	58.	58.50	200	Alagut	79.	80.	Déli vaspálya 200 frt o. é. ezust	146.	146.50
" " " " "	85	—	70	Pesti egyleti bank	43.	43.50					Tiszamel. vasp. befiz. 100 frt pp.	215.	216. —
			50	Takarék- és hitelügyelet	50.75	51.					Tramway befizetés 200 frt o. é.	138.	—
			4.20 — 4.60	50 Buda-ó-budai népbank	34.50	37.75					Osztrák földhitelint. ezust 5% o. é.	94.50	95. —
Rozs 80 font után	lanyha	5.20 — 5.40	50	Takarék- és hitelügyelet	43.	43.50					" " " " " 33 évben visszafizet. o. é.	84.50	84.75
Arpa, maláta. 72 " " "	"	4.20 — 4.60	100	Iparbank	50.	51.					Osztrák nemzeti bank 5% o. é.	90.15	90.30
" " " " " 72 " " "	"	3.70 — 4.85	200	Budai kereskedelmi és iparbank	185.	190.					Alf-flumei vasp. 200 frt ez. 5% o. é.	85.	—
Zab 60 " " "	"	2.50 — 2.55	500	Pesti kereskedelmi bank	750.	755.					Ferdinand északi vasut 5% pp.	91.50	92. —
Tengeri, bányási, mérője	"	4.75 — 4.80	200	Pesti iparbank	375.	385.					Pécs-bácsi vasut 200 frt o. é.	82.	83. —
" " " " " másnemű	"	4.70 — 4.75	100	Budapesti kézművesbank	62.	64.	100	Láneshid	84.	84.50	I. erdélyi pálya ezustben 5% o. é.	82.75	83. —
Köles 83 " " "	"	—	50	Hivatalnok. hitelügylete I. em	44.	45.	150	Budapesti malom 6% o. é.	174.	176.	Allamvasut 500 frank	130.50	137. —
Repece, fekete 75 " " "	"	—	80	Kisbi tokos. hitelintézete	—	—					" " " " " 1867 500 frank	132.	132.50
" " " " " bányai 62 " " "	"	—	100	Országos közp. takarékp. 5%	81.	82.					Déli vasut	109.25	109.50
			1000	Pesti hazai	2110.	2130.					Magyar keleti vasp. 600 frank	—	66.50
			1000	Budapesti fővárosi	175.	177.							
			100	Kőbányai takarékpénztár	49.	51.							
			100	Külvárosi takarékpénztár	61.	62.							
			40	Szentendrei takarékpénztár	42.	44.							
			60	Újpesti takarékpénztár	40.	42.							
			500	Árpádmalom	38.	40.							
			500	Blumféle	37.	40.							
			500	Concordia	270.	275.							
			200	Erzsebét	108.	111.							
			160	Luiza	146.	147.							
			200	Molnárók és sütők	228.	230.							
			500	Hengermalom	790.	795.							
			300	Victoria	100.	105.							
			100	Első budapesti	640.	643.							
			100	Budai gyárudvar	19.	20.							
			1000	Pannonia	405.	410.							